משיחת ש״פ פינחס תשל״א

ה. אין * די הערות פון טאטן אויפן זהר דפרשתנו קרוב לסיומו שטעלט ער זיך אויף ע׳ תמד על מאמר הזהר (רכו, א) "כל מאן דאמר תהלה לדוד בכל יום תלת זמנין איהו בר עלמא דאתי", ומבואר בזהר שם אז "תרי זמני" איז מען מחוייב צו זאגן תהלה לדוד - "בגין מזונא ופרנסה בכל יומא", און דער דריטער מאל איז "לאו בגין חובה... אלא בגין שבחא".

און ווי ער איז מבאר, אז די ג"פ זיינען כנגד די ג׳ קווים חג"ת, - חסד גבורה תפארת, און פארוואס האט דאס געזאגט דוקא ר"א ב"ר שמעון - ווארום דאס קומט בהמשך צו דעם פריערדיקן מאמר, בענין האבות, און ר"ש האט געזאגט מאן דפתיח פתח ליתא, אז דער וואס האט געזאגט די פריערדיקע תיבה, זאל זאגן אויך יעצט,און וויבאלד אז ר"א איז געווען דער וואס האט געזאגט פריער, האט ער דעריבער געזאגט יעצט. [דלכאו׳ ווי קומט ער געזאגט בפני אביו? - נאר עפ"ז איז דאס מובן אז ס׳איז בלויז מצד דעם טעם הנ"ל].

דערנאך שרייבט ער אז די אמירה פון תהלה לדוד "תלת זמנין" איז "כמו הג׳ תפלות, און כשם ווי צוויי תפלות (שחרית ומנחה) זיינען חובה און תפלת ערבית רשות, איז אזוי אויך בנוגע צו אמירת תהלה לדוד, אז "תרי זמני... חיובא על ב"נ, און איין מאל "בגין שבחא" וואס דאס איז "כמו ועי"ד תפלת ערבית רשות".

ולכאו׳ איז דא ניט מובן, פריער שטייט דאך אז די ג"פ זיינען כנגד חג"ת, וואס בכללות זיינען זיי די "ג׳ דברים שעליהם העולם עומד": תורה, עבודה (תפלה),

----

*) לאח"ז הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להגיהה שיחה זו ונדפס בלקו"ש ח"ח ע׳ 352 ואילך.

גמ"ח", און עד"ז אין דער גאולה פון עולם זיינען פאראן די ג' ענינים, כמארז"ל עה"פ פדה בשלום אז "כל העוסק בתורה, ומתפלל כו' ובגמ"ח וכו' וואס דאס זיינען די ג' ענינים, ולכאו' עפ"ז דארף מען פארשטיין: ווי קען מען זאגן אז איינע איז רשות?

וצע"ג אויף דעם וואס דער צ"צ שרייבט אויף "כל האומר תפלה לדוד ג"פ בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב" - דלכאו': איז שווער דער זהר ובעיקר די גמ', וויבאלד מיר זאגן בלויז **צוויי** מאל בכל יום, און מ'זאגט ניט צו מעריב תהלה לדוד - ולכאו' ווי שטימט דאס מיט דעם גמ' וואס ס'שטייט "**ג'** פעמים בכ"ל"? און דער צ"צ ענטפערט אז די גמ' גייט לויט דער דיעה אז "תפלת ערבית **חובה**", און לויט דער דיעה זאגט מען תהלה לדוד אויך צו מעריב, אבער לויט דער דיעה אז "תפלת ערבית רשות", זאגט מען נאר צוויי מאל - [און בלויז צוליב "זכר בעלמא" זאגט מען נאכאמאל אין שחרית], ולכאו' איז ניט פארשטאנדיק: דא אין זהר זאגט ר"א בר"ש אז דער דריטער מאל וואס מען זאגט תהלה לדוד איז "לאו בגין **חובה**... אלא בגין **שבחא** ועי"ד "תפלת ערבית **רשות**", און צוזאמען דערמיט זאגט ער אז מ'דארף זאגן תהלה לדוד **ג'** פעמים? [קטע זה איננו ברור].

די גמ' איז מבאר די מעלה פונעם מזמור "תהלה לדוד", אז דארט איז פאראן דער גאנצער אל"ף בי"ת: און די גמ' פרעגט אז ס'זיינען דאך פאראן נאך מזמורים (ואפי' אין תהלים) וואס ס'איז פאראן דער גאנצער א"ב? און די גמ' ענטפערט אז אין דעם מזמור איז פאראן דער ענין המזונות "פותח את ידיך", און נאך פאר דעם "אכלם בעתו".

דער קישור צווישן די צוויי ענינים איז: א"ב איז דער ענין התורה וואס ווערט אנגערופן "חטה" כב"ל, תרומה וואס דאס איז ענין המזונות שלמעלה, און דורך די מזונות דלמע' ווערט נמשך במזונות דלמטה, מזונו כפשוטו, און נאך דעם "מן העולם עד העולם" - פון דעם עולם צו עלמא דאת: עוה"ב.

משיחת מוצש״ק פ׳ פינחס תשל״ח

כ. בנוגע צו די הערות פון טאטן אויפן זהר פון פרשה זו:

אין די הערות[76] שטעלט ער זיך אויף דעם וואס ס'שטייט אין זהר[77] "כל מאן דאמר תהלה לדוד בכל יום תלת זמנין איהו בר עלמא דאתי", און ער איז מבאר אז די "ג"פ תהלה לדוד שצריך לומר הס . . כמו הג' תפלות שאבות חג"ת תקנום". וואס דאס איז מתאים מיט פרש"י אין ברכות[78].

וואס אין דעם ענין איז דא א גאנצע אריכות ע"פ נגלה אין די רשימות פון רעם צ"צ אויף תהלים[79], וואס דארטן פרעגט ער: ווי קען מען זאגן אז די ג"פ תהלה לדוד זיינען כנגד די ג' תפלות, אין תפלת ערבית זאגט מען דאך ניט קיין אשרי?

און ער ברענגט דארטן אז ס'זיינען דא אזוינע[80] וואס ווילן דאס פארענטפערן דערמיט וואס אין תפלת שחרית זאגט מען צוויי מאל תהלה לדוד, און ער איז ממשיך אז ס'איז א דוחק צו ענטפערן אזוי, ווארום אויב דאס איז כנגד תפלת ערבית, האט מען דאס געדארפט זאגן אין תפלת ערבית עצמה.

און ער פארענטפערט דאס ע"פ נגלה - אז דאס גייט לויט דער דעה[81] אז תפלת ערבית איז חובה, וואס לדעה זו דארף מען טאקע זאגן תהלה לדוד ביי תפלת ערבית, משא"כ לויט דער דעה אז תפלת ערבית איז רשות, דארף מען ניט זאגן תהלה לדוד ביי תפלת ערבית. און וויבאלד אז דער דין איז[82] אז תפלת ערבית איז רשות, דערפאר זאגט מען ניט תהלה לדוד ביי תפלת ערבית.

וואס עפ"ז דארף מען האבן א ביאור, וואס איז דער ענין וואס מ'זאגט ג"פ תהלה לדוד, צוויי מאל ביי תפלת שחרית, און איין מאל ביי תפלת מנחה?

איז דער ביאור בזה פארשטאנדיק דערפון וואס ער איז מבאר אין זהר, אז אזוי ווי ס'דארף זיין דער ענין פון

- "פרנסה" -

----

76) לקוטי לוי"צ לזח"ג ע' תמר. 77) ח"ג רכו, א.
78) ד, ב ד"ה שלש פעמים. 79) יהל אור מילואים ע' תרעב ואילך. 80) תשובות הריב"ש סק"מ. 81) דעה ר"ג בברכות כז, ב. 82) רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ו. טאו"ח ר"ס רלה. ועוד.

"פרנסה ומזונא דכל עלמין תרין זמנין אינון בכל יומא, בצפרא ובפנייא, דכתיב[63] בתת ה׳ לכם בערב בשר וגו׳", איז כנגד די "ב"פ מזונות בכל יום, בערב ובבקר", זאגט מען תהלה לדוד ביי שחרית און מנחה, וואס דארטן שטייט דער פסוק "פותח את ידך גו׳", וואס דאס גייט אויף דעם ענין המזונות.

און דאס וואס מ׳זאגט תהלה לדוד אין פסוקי דזמרה (דעם ערשטן מאל אין תפלת שחרית), איז דאס ניט קיין ענין וואס איז פארבונדן מיט <u>בקשת</u> מזונוה, נאר דאס איז "בגין <u>שבחא</u> גו תושבחן דזמירות דדוד מלכא", דאס איז א שבח צום אויבערשטן אויף דעם וואס ער גיט מזונות.

וואס עפ"ז קומט אבער אויס אז די ג"פ תהלה לדוד זיינען ניט אין אלע דריי תפלות, נאר צוויי פון זיי זיינען אין תפלת שחרית, און די דריטע איז צו תפלת מנחה – וואס עפ"ז דארף מען האבן א ביאור ווי אזוי שטימט דאס דערמיט וואס ער איז מבאר אין דער הערה אז דאס איז כנגד די "ג׳ תפלות שאבות חג"ת תקנום"?

וכמדובר כמ"פ אז דער טאטע האט ניט מאריך געווען אין דברים פשוטים – וכפי שיתבאר לקמן וואס מ׳קען זאגן אין דעם.

כז. דער ביאור אין דער הערה אויפן זהר:

אין זהר איז מבואר אז דאס וואס מ׳זאגט תהלה לדוד ביי שחרית און ביי מנחה, איז פארבונדן מיט דעם ענין פון פרנסה און מזונות וואס מ׳דארף האבן ביום ובלילה, און דערפאר זאגט מען תהלה לדוד בשחרית לאחרי התפלה, וויבאלד אז "פרנסה לא חזי למשאל אלא צלותא ופרנסה דמארי׳, מלכא ייכול בקדמיתא ולבתר ייכלון עבדוי", און עד ברענגט אויף דערויף דעם פסוק[98] "אכלתי יערי עם דבשי", וואס דאס גייט אויף דעם ענין פון ק"ש און תפלה, און ערשט דערנאך קומט דער ענין פון "אכלו דודים", און דערפאר זאגט מען תהלה לדוד לאחרי התפלה.

וואס עפ"ז איז לכאו׳ ניט פארשטאנדיק: פארוואס ביי תפלת מנחה זאגט מען תהלה לדוד קודם התפלה, לכאו׳ דארף דאך פריער זיין דער ענין פון מזון המלך, ווארום דער ענין פון "קרבני לחמי לאשי"[99] דארף זיין סיי בבוקר און סיי בין הערבים?

איז ער מבאר בזה, אז לאחרי תפלת מנחה איז "דינא שריא ותלי על עלמא", איז דעמולט ניט קיין צייט אויף בעטן מזונות, און דערפאר דארף מען זאגן תהלה לדוד קודם תפלת מנחה, "בעוד דאנפין דמלכא נהירין".

עס ווערט אבער די שאלה: מיט וואס פאר א כח קען מען זאגן תהלה לדוד קודם תפלת מנחה?

איז דער ביאור בזה, אז ס׳בלייבט דער רושם פון תפלת שחרית, ובכח זה קען מען זאגן תהלה לדוד קודם תפלת מנחה. אדער אז דער כח אויף דערויף איז דערפון גופא וואס ער ווייסט אז דערנאך וועט ער מתפלל זיין תפלת מנחה.

משא"כ בנוגע צו תפלת ערבית, וואס תפלת ערבית איז רשות - ווי ער צייכנט אן[100] צו דעם זהר אין פ׳ חיי[101] וואס דארטן איז ער מבאר דעם טעם אויף דעם וואס תפלת ערבית איז רשות, "דכיון דאתיהיבת בין תרין דרועי" (ווי ער ברענגט[102] אויך דעם ענין פון "ימינא ושמאלא ובינייהו כלה"), וואס דאס איז תפלת שחרית און מנחה, "אזי היחוד שהוא ההמשכה מקו האמצעי, יומשך ממילא . . לכן תפלת ערבית רשות ועד"ז א"צ לומר אשרי ותהלה לדוד בתפלת ערבית . . שזה ודאי יומשך מאליו".

כח. ע"פ האמור לעיל איז פארשטאנדיק, אז עיקר ענין היחוד

- ווערט -

----

98) שה"ש ה, א. 99) פינחס כח, ב. 100) ביהל אור שם ס"ע חדעג. 101) קלג, א. 102) יהל אור ע׳ תקמא.

ווערט אויפגעטאן אין תפלת ערבית, און דער ענין פון תפלת ערבית און מנחה (ימינא ושמאלא) איז מערניט ווי א הכנה דערצו [וואס דערפאר ווערט יעקב (וואס ענינו איז תפלת ערבית) אנגערופן דער "בחיר שבאבות"[103], און דערפאר זאגט מען "ליעקב אשר פדה את אברהם"[104], און יעקב איז ענינו קו האמצעי וכו'[105]. ועפ"ז ווערט די שאלה: וואו זעט מען די פירות וואס ווערן אויפגעטאן אין תפלת ערבית?

איז דער ביאור בזה: דאס וואס מ'האט דעם ענין פון מזונות ביום, איז דאס א המשך און איינער פון די פעולות און א מסובב פון דעם יחוד וואס טוט זיך אויף אין תפלת ערבית, וואס פון דעם יחוד ווערט דערנאך א הולדה, וואס דאס איז פארבונדן מיט כח הא"ס וכו' מיט אלע פרטים שבזה[106], און דערנאך פועל'ט דאס (ניט נאר בלילה, נאר) אויך ביום, ובעיקר - ביום.

ועד"ז איז אויך פארשטאנדיק בנוגע צו תהלה לדוד וואס מ'זאגט אין תפלת שחרית קודם התפלה, וואס דאס איז (ניט דער ענין פון בקשת מזונות, נאר) דער ענין פון תהלות ותשבחות להקב"ה (כנ"ל ס"כ) - וואס לכאו', וויבאלד אז מ'האלט אין התחלת התפלה, אין פסוד"ז, איז ווי האט ער דעם כח מהלל זיין און משבח זיין דעם אויבערשטן (ביז צו אויפטאן דעם ענין פון "פרנסה דמארי'")?

איז דער ביאור בזה, אז דעם כח אויף דערויף נעמט מען פון דעם יחוד וואס ווערט אויפגעטאן אין תפלת ערבית.

וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז דאס וואס מ'זאגט תהלה לדוד בתפלת שחרית אין פסוד"ז, אלס תהלות ותשבחות צום אויבערשטן (ווארום דער ענין פון בקשת הפרנסה איז ערשט לאחרי התפלה), איז פארבונדן מיט תפלת ערבית, ווארום פון תפלת ערבית (דער יחוד וואס ווערט דעמולט אויפגעטאן) נעמט מען דעם כח אויף דעם ענין פון תהלה לדוד פון פסוד"ז, מהלל זיין און משבח זיין דעם אויבערשטן.

כט. עפ"ז קען מען מתווך זיין (עכ"פ בדא"פ) צווישן די צוויי דעות:

וואס אין תסידות איז מבואר בארוכה אז דאס וואס "כל האומר תהלה לדוד ג"פ בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב" איז כנגד די ג' תפלות;

- און -

----

103) שה"פ להאדיז"ל עה"פ תולדות כז, כה. וראה ב"ר פע"ו, א. ועוד. 104) ישעי' כט, כב. 105) ראה לקו"ת ואתחנן ה, ב. ועוד. 106) ראה לקו"ת שה"ש מ, רע"א. ועוד.

און ע"פ נגלה קומט אויס אז דאס איז נאר לויט דער דעה אז תפלת ערבית איז חובה, משא"כ לויט דער הלכה אז תפלת ערבית איז רשות, זאגט מען ניט תהלה לדוד ביי תפלת ערבית,

[ביז אז דער אלטער רבי פסק'נט אפ אין שו"ע [107] אז "כשמתפלל מנחה שתים או ערבית שהיס", אלס תשלומין, איז "הזוהר הזהיר שלא לומר מזמור תהלה לדוד אחר מנחה או אחר ערבית" - וואס דערפון זעט מען אז ביי תפלת ערבית (און אפי' אחר תפלת מנחה) איז ניטא דער ענין פון אמירת תהלה לדוד] -

איז ע"פ האמור לעיל קען מען מתווך זיין צווישן די צוויי דעות: דאס וואס מ'זאגט תהלה לדוד אין תפלת שחרית אלס תהלות ותשבחות צום אויבערשטן, איז דאס פארבונדן מיט תפלת ערבית, וויבאלד אז דעם כח אויף דערויף נעמט מען פון דעם יחוד וואס ווערט אויפגעטאן אין תפלת ערבית.

וואס בפשטות ע"פ נגלה קען מען אזוי ניט ענטפערן, ווארום וויבאלד אז מ'האט מתקן געווען זאגן תהלה לדוד ג"פ כנגד די ג' תפלות, דארף מען דאס זאגן בכל תפלה - אבער אעפ"כ, אין פנימיות הענינים קען מען זאגן (עכ"פ בדא"פ און אלס תיווך) אז אמירת תהלה לדוד שבפסוד"ז איז פארבונדן מיט תפלת ערבית, וויבאלד דאס קומט אלס תוצאה פון דעם יחוד וואס האט זיך אויפגעטאן אין תפלת ערבית.

וואס בלאה"כ דארף מען דאך אויך זאגן אז ס'זיינען דא כמה תוצאות וואס קומען ארויס פון תפלת ערבית (כנ"ל סכ"ז), ביז וואנעט אז דער עיקר היחוד ווערט אויפגעטאן אין תפלת ערבית.